

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/172/2008

PREFERENCJE PARTYJNE W LISTOPADZIE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

Wzięcie udziału w wyborach parlamentarnych, gdyby odbywały się w listopadzie¹, deklaruje 56% respondentów, dokładnie tyle samo, co przed miesiącem. Od lipca poziom tych deklaracji praktycznie się nie zmienia. Jednoznaczną niechęć do uczestniczenia w głosowaniu wyraża 26% badanych, o 2 punkty mniej niż w październiku.

Tabela 1

Deklaracje uczestnictwa w wyborach parlamentarnych	Wskazania respondentów według terminów badań								
	III 2008	IV 2008	V 2008	VI 2008	VII 2008	VIII 2008	IX 2008	X 2008	XI 2008
	w procentach								
Na pewno wziął(ęła)bym w nich udział	61	58	57	53	56	55	55	56	56
Nie wiem, czy wziął(ęła)bym w nich udział	15	15	20	18	15	18	14	15	18
Na pewno nie wziął(ęła)bym w nich udziału	25	27	23	29	29	27	31	28	26

W listopadzie chęć głosowania na PO deklaruje 34% ankietowanych zapewniających o swym pewnym udziale w wyborach parlamentarnych, aż o 6 punktów mniej niż miesiąc temu. Proporcjonalnie w nieco mniejszym stopniu stracił PiS – najbardziej liczący się konkurent rządzącej partii. Poparcie dla tego ugrupowania deklaruje 18% ankietowanych wybierających się na wybory, o 2 punkty mniej niż w październiku. W tym miesiącu nie straciły natomiast PSL i SLD – chęć głosowania na każdą z tych partii zapowiada 7% zdeklarowanych uczestników wyborów, nieznacznie więcej niż w poprzednim sondażu. W porównaniu z notowaniami z września PSL zyskał 3 punkty procentowe, natomiast poparcie dla SLD od pięciu miesięcy utrzymuje się na tym samym poziomie. Po 2% zwolenników znalazły w tym miesiącu wśród ankietowanych deklarujących swój udział w wyborach Partia Kobiet i LPR. Swoją obecność na scenie politycznej zaznaczyły także: SdPi, PD, KPEiR, UPR, PPP i Samoobrona.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (222) zrealizowano w dniach 6–12 listopada 2008 roku na liczącej 1050 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Obecnie nieco więcej zadeklarowanych uczestników wyborów niż przed miesiącem przyznaje, że nie wie, na którą partię oddałoby swój głos (23%, wzrost o 4 punkty).

Tabela 2

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach**								
	III 2008	IV 2008	V 2008	VI 2008	VII 2008	VIII 2008	IX 2008	X 2008	XI 2008
	w procentach								
Platforma Obywatelska RP	49	49	49	45	42	40	41	40	34
Prawo i Sprawiedliwość	22	18	18	19	18	18	19	20	18
Polskie Stronnictwo Ludowe	4	4	5	5	4	6	4	6	7
SLD/ Lewica i Demokraci	5*	5	5	6	6	7	6	6	7
Liga Polskich Rodzin	2	2	1	1	2	2	1	2	2
Partia Kobiet	2	2	2	2	2	1	2	1	2
KPEiR	2	1	1	2	1	3	2	1	1
Partia Demokratyczna	-	0	1	0	1	2	1	0	1
Polska Partia Pracy	1	1	1	0	1	1	0	0	1
Samoobrona RP	0	1	1	2	2	1	1	1	1
SdPi	-	1	1	1	0	1	1	0	1
UPR	0	1	0	1	1	1	0	1	1
Inne	1	0	0	1	0	0	1	2	1
Trudno powiedzieć	13	14	13	14	18	16	20	19	23
N=	732	635	638	590	606	590	585	620	584
* Deklaracje poparcia dla koalicji Lewica i Demokraci (SLD + SdPi + UP + PD)									
** Podstawą procentowania są wszyscy ci, którzy deklarują, że na pewno wezmą udział w wyborach. W tabeli uwzględniamy tylko te partie, które w sondażu uzyskały poparcie co najmniej 0,5% zadeklarowanych uczestników głosowania									

W tym miesiącu pogorszyły się notowania obu najbardziej liczących się ugrupowań na naszej scenie politycznej. W przypadku PO jest to największy spadek poparcia od stycznia i najniższe notowania tej partii od ostatnich wyborów. Natomiast PiS powrócił do wyniku sprzed dwóch miesięcy – liczba zwolenników tego ugrupowania od dłuższego czasu utrzymuje się na podobnym poziomie. W koalicji rządzącej stratę PO nieco rekompensuje wzrost poparcia dla PSL, które w listopadzie powtórzyło swój dobry wynik z okresu tuż po utworzeniu rządu. Nieznacznie zyskały także niektóre partie opozycyjne: SLD, SdPi, PD i LPR, jednak najwyraźniej wzrósł odsetek zadeklarowanych wyborców niewiedzących, na kogo głosować, lub powstrzymujących się od wyrażenia jednoznacznego poparcia dla którejkolwiek z partii. W ciągu roku liczba potencjalnych wyborców niemających

sprecyzowanych sympatii politycznych wzrosła o 14 punktów procentowych i obecnie jest najwyższa od wyborów. Na naszej scenie wciąż utrzymuje się zatem dwubiegunowy układ sił – poza nim nie ma na tyle wiarygodnego podmiotu politycznego, by mógł przejąć głosy rosnącego odsetka niezadowolonych z rządzącej partii, ale jednocześnie nieakceptujących jej adwersarzy.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?			Liczba osób
		Na pewno wziął(ę)by w nich udział	Nie wiem, czy wziął(ę)by w nich udział	Na pewno nie wziął(ę)by w nich udziału	
		%	%	%	
Ogółem		56	18	26	1042
Płeć	Mężczyźni	61	16	23	487
	Kobiety	52	19	28	555
Wiek	18-24 lata	57	18	25	162
	25-34	53	18	29	183
	35-44	58	19	23	146
	45-54	63	19	18	177
	55-64	60	14	26	161
	65 lat i więcej	49	19	32	213
Miejsce zamieszkania	Wieś	52	18	30	387
	Miasto do 20 tys.	57	19	24	143
	20-100 tys.	63	14	23	210
	101-500 tys.	53	23	24	162
	501 tys. i więcej mieszk.	61	18	21	140
Wykształcenie	Podstawowe	39	25	36	291
	Zasadnicze zawodowe	57	16	27	257
	Średnie	62	17	21	353
	Wyższe	76	9	15	140
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	74	11	15	76
	Prac. umysł. niż. szczebla	74	10	16	109
	Pracownicy fiz.- umysł.	53	23	24	77
	Robotnicy wykwalifikowani	56	18	26	127
	Robotnicy niewykwalifik.	46	25	29	47
	Rolnicy	50	24	26	56
	Pracujący na własny rach.	48	21	31	31
Bierni zawodowo	Renciści	46	12	42	83
	Emeryci	53	18	29	220
	Uczniowie i studenci	59	22	19	85
	Bezrobotni	56	23	21	71
	Gospodynie domowe i inni	41	20	39	58
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	74	14	12	123
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	56	20	24	96
	sekt. pryw. poza rolnict.	56	19	25	209
	prywatnym gosp. rolnym	56	17	26	54
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	48	21	31	246
	501-750	50	19	31	178
	751-1000	55	16	30	167
	1001-1500	65	17	17	172
	Powyżej 1500 zł	72	12	17	152
Ocena własnych war. mater.	Złe	45	21	34	234
	Średnie	55	19	26	439
	Dobre	64	15	21	368
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	56	22	22	50
	Raz w tygodniu	60	15	25	541
	1-2 razy w miesiącu	48	25	27	146
	Kilka razy w roku	49	22	29	207
	W ogóle nie uczestniczy	59	15	26	98
Poglądy polityczne	Lewica	61	14	25	143
	Centrum	53	21	26	368
	Prawica	74	11	16	298
	Trudno powiedzieć	35	25	40	232

Tabela 2

		Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?							
		Krajowa Partia Emerytów i Rencistów (KPEiR)	Liga Polskich Rodzin (LPR)	Partia Demokratyczna – demokraci.pl (PD)	Partia Kobiet	Platforma Obywatelska RP (PO RP)	Polska Partia Pracy (PPP)	Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL)	Prawica Rzeczypospolitej
		%	%	%	%	%	%	%	%
Ogółem		1	2	1	2	34	1	7	0
Płeć	Mężczyźni	2	1	1		34	0	9	
	Kobiety	0	2	1	4	34	1	5	0
Wiek	18-24 lata		5	3	1	51		1	
	25-34				4	34		7	
	35-44		2	2	1	31		16	
	45-54		1	1	4	28	1	5	0
	55-64	6	2		1	31	2	8	
	65 lat i więcej	1				30		7	
Miejsce zamieszkania	Wieś	1	2		0	22	0	15	0
	Miasto do 20 tys.	2	1		6	36	1	7	
	20-100 tys.	2	1	1	2	40	1	4	
	101-500 tys.	1	1	3	2	44			
	501 tys. i więcej mieszk.		2	2		40			
Wykształcenie	Podstawowe	2	5		1	29	1	8	
	Zasadnicze zawodowe	2	1		1	24	1	16	
	Średnie		1	2	3	38	0	4	0
	Wyższe	1		1	1	46		1	
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	2		2	1	47			
	Prac. umysł. niż. szczebla			2	3	44	2		
	Pracownicy fiz.- umysł.	5			6	37		3	
	Robotnicy wykwalifikowani		4			28		8	
	Robotnicy niewykwalifik.					28		19	
	Rolnicy					20		45	2
Pracujący na własny rach.				6	21		19		
Bierni zawodowo	Renciści	4			2	24		3	
	Emeryci	1				30		6	
	Uczniowie i studenci		4	6	2	57		2	
	Bezrobotni		8		4	18	2	9	
	Gospodynie domowe i inni		3			27		12	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej		2	2	4	32	2		
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	2				31		8	
	sekt. pryw. poza rolnict.	1	1	1		45		7	
	prywatnym gosp. rolnym				3	16		38	2
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	1	4	1	4	22	1	13	
	501-750		1		4	29	1	10	
	751-1000		2	2		32		10	
	1001-1500	3		2		37		5	
	Powyżej 1500 zł			1	2	54		2	1
Ocena własnych war. mater.	Złe	2	1	1	4	20		6	
	Średnie	1	1		1	28	1	10	
	Dobre	1	2	2	1	47		5	0
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu					21		6	
	Raz w tygodniu	1	2	1	2	33	1	9	0
	1-2 razy w miesiącu	2	3	2	1	34		7	
	Kilka razy w roku		1	2	1	32		7	
	W ogóle nie uczestniczy	5			5	51			
Poglądy polityczne	Lewica	2	2	4	4	26		6	
	Centrum	2	2	1	2	34	1	10	
	Prawica	0	1		0	42	0	5	0
	Trudno powiedzieć		1		1	21		7	

Tabela 2 (cd.)

		Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?						Liczba osób	
		Prawo i Sprawiedli- wość (PiS)	Samo- obrona	Socjalde- mokracja Polska (SdPI)	Sojusz Lewicy Demo- kra- tycznej (SLD)	Unia Polityki Realnej (UPR)	Inne		Trudno powie- dzieć
		%	%	%	%	%	%		%
Ogółem		18	1	1	7	1	1	23	584
Płeć	Mężczyźni	18	0	1	7	2	2	21	296
	Kobiety	18	1	1	6	1	0	26	289
Wiek	18-24 lata	11				2	1	25	92
	25-34	13	3	1	9			30	97
	35-44	14	2	1	5	1	2	23	85
	45-54	25		1	8	3	1	23	111
	55-64	20			11		3	15	97
	65 lat i więcej	25	1	2	8	0	0	25	103
Miejsce zamieszkania	Wieś	21	2		5	1	0	30	200
	Miasto do 20 tys.	15	1		1	1	1	26	81
	20-100 tys.	17		1	9	1		22	132
	101-500 tys.	12	1	2	14	3	0	16	86
	501 tys. i więcej mieszk.	23		3	7		6	17	85
Wykształcenie	Podstawowe	24	1	1	2			26	114
	Zasadnicze zawodowe	17	1		4	1		33	146
	Średnie	15	1	1	10	2	3	20	218
	Wyższe	22	1	2	9	1	1	15	106
Grupa społ.- zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	21		3	5		2	16	56
	Prac. umysł. niż. szczebla	16	1		9	3	5	15	81
	Pracownicy fiz.- umysł.	14	2		5		2	26	41
	Robotnicy wykwalifikowani	17			10	4		29	72
	Robotnicy niewykwalifik.	3			4			46	21
	Rolnicy	22						11	28
	Pracujący na własny rach.	6						48	15
Bierni zawodowo	Renciści	39			5	1		21	38
	Emeryci	24	1	2	12			24	118
	Uczniowie i studenci	7				2		19	50
	Bezrobotni	15	3	2	4		2	33	40
	Gospodynie domowe i inni	21	9		7			20	24
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	20		2	6	4	3	23	91
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	11	1		7	1	1	38	54
	sekt. pryw. poza rolnict.	10	1	1	8	1	3	23	117
	prywatnym gosp. rolnym	21	7					13	30
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	21	3		3		1	26	119
	501-750	23			5	2		25	89
	751-1000	17	1	1	8	1		27	91
	1001-1500	22	1	2	10	2		17	113
	Powyżej 1500 zł	11		2	7	1	5	15	109
Ocena własnych war. mater.	Złe	28	1	1	7	1		29	106
	Średnie	19	1	1	7	1	2	27	242
	Dobre	14	1	1	6	2	1	17	236
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	58						15	28
	Raz w tygodniu	20	0	0	5	1	1	25	327
	1-2 razy w miesiącu	10	5		9	3		24	70
	Kilka razy w roku	17	1	3	10	1	1	24	102
	W ogóle nie uczestniczy	1		2	13		3	19	57
Poglądy polityczne	Lewica	6		5	33	1	1	9	87
	Centrum	11	1		4	2	2	28	197
	Prawica	33	0	0	0	1	1	13	219
	Trudno powiedzieć	8	3		4			56	81